

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑΤΟΣ

7ον

του κ. ANT. ΧΑΤΖΗΠΟΣΤΟΛΟΥ

Και ή μὲν χορωδία, δισκορπίσθη. Ἄλλὰ, οἱ πρωταγωνισταὶ ἔμειναν τὴν στρινέλλη καὶ ἐξακολουθήσαν τὴν δοκιμὴν τῆς «Μποῆμ». Ὁ Σπινέλλη εἶχε βρῆ τὴν γυναικα ποὺ θὰ ἔπαιζε τὸ μέρος τῆς Μουζέττας. Ἐργαζόταν, ὡς πιανίστας, σ' ἓνα θέατρο τοῦ Πειραιῶς, ὅπου, μίᾳ ἀρτίστα Ἰταλίδα, ἀπομεινάρι κάποιου Ἰταλικοῦ θιάσου, τραγουδοῦσε ρωμάντους καὶ τραγουδάκια. Ἦταν ἡ Μαρία Ταντολίνη, ἡ κατόπιν γυναικα τοῦ Βακαρέλη. Ἐπὶ πλέον, παρουσιάσθηκε τότε καὶ ὁ κ. Ἀλέκος Κυπαρίσσης, ποὺ ἐζήτησε νὰ λάβῃ μέρος, ὡς βαρόντος. Καὶ τὰ δύο αὐτὰ πρόσωπα, ἰδίως ὁμῶς ὁ δεύτερος, ἐδωκαν ἐπὶ χρόνια, πάρα πολλές ὑπηρεσίας στὸ Μελόδραμα.

Ὅταν ἀργότερα ἐπίστρεψε ὁ Λαυράγκας δὲν βρῆκε τίποτε. Πρέπει νὰ ἦταν τέλος τοῦ 1899 ἢ ἀρχὴς τοῦ 1900. Ὁ Ἀθηναϊκὸς Σύλλογος εἶχε διαλυθεῖ καὶ δὲν ὄπιηρε ποθεῖν ὁμοῦτιο.

Ἡ Χορωδία εἶχε δισκορπισθῆ, καὶ μόνο οἱ σολιστ ἐξακολουθοῦσαν τὴν συνεργασίαν τους μετὰ Σπινέλλη, χωρὶς νὰ ξέρουν ἀκριβῶς γιὰ ποιὸν σκοπὸ.

Τὸ Μελόδραμα ἦταν πάντα ἄτυχο, ἀλλὰ κάποτε-κά-

ποτε τοῦ παρουσιάζετο καὶ κάποια μικρὴ τυχὴ ἔτσι, καὶ στήνδυσκολῆ ἐκείνῃ περίστασι. Ἴδου πῶς. Ὁ Λαυράγκας, ὅταν ἦταν στὸ Παρίσι, εἶχε γνωρίσει ἕναν σπουδαστὴ τῆς ὀδοντιατρικῆς, ποὺ ἐργαζόταν σ' ἕνα τυπογραφεῖο γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰ ἔξοδα τῶν σπουδῶν του. Ἐνομάζετο Δημήτριος Καρακατσάνης, εἶχε ἐγκαταστήσει τὸ καλύτερὸ ὀδοντιατεῖον τοῦ στή γυναικὰ τῆς ὀδοῦ Σταδίου καὶ Ἀμερικῆς, ἀριστερὰ, στὸ ἀκίνητο ποὺ ὑπάρχει καὶ σήμερα καὶ εἶχε πολὺ καλὴ πελατεία. Διατιθέσαν ἀπὸ μεγάλου πατριωτισμοῦ καὶ εἶχε τὴν μεγαλύτερη διάθεσι δταν τοῦ ζήτησαν τὴν βοήθειαν. Ἐτσι, δὲν δυσκολεῖτο καθόλου νὰ παραχωρήσῃ στὸ Μελόδραμα τὴν σάλα του, τὸ γραφεῖο του, τὸ ἐργαστήριό του, τὰ πάντα, ἔθεοροσε τὸ Μελόδραμα ὡς ἔθνικὸ ἔργο καὶ γιὰ τοῦτο, δταν ὑπεβῆθη τοὺς μελοδραματικούς τὴν πρώτην βραδυά, τοὺς προσέφερε καὶ ἕνα ... ἔθνικὸ γλέντι. Ἀπὸ ἐκείνῃ τὴν ἡμέρα ἔμεινε μαζί του καὶ σὺν καὶ μορεὶ νὰ θεωρηθῆ δεύτερος, μετὰ τὸν Καπερῶνη, εὐεργέτης. Ἦταν μάλιστα τόσοσ ὁ ἐνθουσιασμοῦ του, ὥστε ἀφῆρεσε τὴν δική του ἐπιγραφή ἀπὸ τὴν πρόσοψη τοῦ ἱατρείου του καὶ ἔβαλε μίᾳ ἄλλῃ «Ἐλληνικὸν Μελόδραμα».

Τελευταῖες προσπάθειαι.

Στὸ σπίτι τοῦ Καρακατσάνη, μὲ νέα τώρα ὀρμη καὶ

ἐνθουσιασμό, συγκεντρώθησαν ὄλοι, Σπινέλλη, σολιστ καὶ χορωδοὶ. ἀδιάκοπος πρῆβες στὴν «Φαβορίτα», στὰ «Δύο Ἀδελφια» τοῦ Λαυράγκα, ἀλλὰ πρὸ παντός, στὴ «Μποῆμ», ἡ ὁποία εἶχε προχωρήσει καλλίτερα ἀπὸ τίς ἄλλες δύο.

Ἐδῶ παρουσιάζεται καὶ ὁ Στέλιος Μίνως, ἕνας ἀπὸ τοὺς καλλιτέρους καὶ παθητικότερους τραγουδοῦστας τῆς ἐποχῆς, μὲ γλυκεῖα φωνὴ τενόρου, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε νὰ παίξῃ στὰ «Δύο Ἀδελφια». Κατόπιν ὄμως διαφανίας, δὲν ἔπαιζε καὶ ἀπεχώρισε.

Παράλληλα, ἀρχίζουσι δοκιμὴς καὶ σὲ ἄλλα ἔργα. Ἀλλὰ, ἀφοῦ ἡ «Μποῆμ» ἦταν σχεδὸν ἔτοιμη, ἀπεφασίσθη μὲ τὸ ἔργο αὐτὸ νὰ κἀμῃ τὴν ἐμφάνισι του τοῦ Μελόδραμα. Ἀνατιθέσεται τώρα μίᾳ ἀξίειταιν βραστηριότης γιὰ τὴν συμπλήρωσι τοῦ θιάσου.

Ὁ Λαυράγκας θυμῆθηκε τὴν Λίνα Μόντι. Ἦταν μίᾳ ἀρτίστα μὲ τὴν ὁποία εἶχε συνεργασθῆ ὁ Ἰταλικὸς θιάσος, εἶχε τότε συνδεθῆ αισθηματικῶς μαζί της, ὡραία φωνή, μιλοῦσε ἑλληνικὰ καὶ πολὺ ἐξυπνη. Ἐπειδὴ ἔμεινε στὴν Ἀλεξάνδρεια, τῆς ἔγραψε, τῆς ἔστειλε καὶ τὴν πᾶρτε τῆς Μιμῆς ἑλληνικὰ καὶ ἐκείνη δέχτηκε καὶ τὴν παῖξῃ. Γιὰ Μουζέττα εἶχαν πάντοτε τὴν Ταντολίνη.

Ἐμενε ἡ χορωδία. Οἱ ἄνδρες ἦταν ὄλοι ἔτοιμοι, παρόντες, ἐν ὄλιω 45. Ἀλλὰ γυναικες; Μερικὸς Ἰταλίδης ποὺ εἶχαν μείνει στὰς Ἀθήνας ἀπὸ Ἰταλικῶν θιάσους, δέχτηκε νὰ λάβῃσ μέρος, ἀντὶ δύο δραχμῶν τὴν ἡμέρα ποὺ ἐπλήρωνε ὁ Καρακατσάνης, ἀλλὰ δὲν ἦταν ἀρκετὸς. Τότε, ἔμεσολάβησε ὁ Π. Πανταζῆς, ὁ κατόπιν ὑποβολεὺς τοῦ Μελοδραματός· καὶ ἐξελόγησε μερικὸς ἀκόμη ἀπὸ τὸ θέατρο τῆς πρόας ποὺ εἶχαν φωνὴς ὑποφερτῆς. Ἐτσι, ἔγινε μίᾳ χορωδία ἀπὸ 10 γυναικες.

Ἡ πρώτη ἐμφάνισις.

Ἐν τῷ μεταξῷ, τὸ Μελόδραμα καὶ ἡ προσεχῆς ἐναρξὶς τῶν παραστάσεων, εἶχαν πολὺ διαφημισθῆ, χωρὶς ἔξοδα. Πρῶτα-πρῶτα ἡ ἐπιγραφή του στὴν ὄδο Σταδίου, ὕστερα ὁ ἴδιος ὁ Καρακατσάνης καὶ κατόπιν ὄλοι τὰ ἄλλα στόματα, τῶν μελοδραματικῶν καὶ τῶν φίλων τοῦ τραγουδιοῦ. Ἀκόμη καὶ ὁ καλὸς κόσμος ἔδειξε τὸ ἐνδιαφέρον του. Ἐνα βράδυ, παρηκολούθησε τὴν δοκιμὴ ἡ Λίνα Μαυρομιχάλη μετὰ τοῦ σοῦζοῦ της καὶ γιὰ ἐνδειξὴ τῆς ἱκανοποιήσεως της, ἔδωσῆ τοῦ Λαυράγκα 100 δραχμῆς!

Τώρα πιά, ἔπρεπε νὰ βρεθοῦν τὰ χρήματα γιὰ τὰ ἔξοδα τῆς παραστάσεων. Ὁ Λαυράγκας ἐζήτησε δάνειον 2.000 δραχμῶν ἀπὸ τὴν Μουσικὴ Ἐταιρία καὶ ὄχι μόνον τοῦ τὸ ἔδωσαν, ἀλλὰ τοῦ παρεχώρησαν τὴς αἰθουσας τῆς Ἐταιρίας, τὸ πιάνο, δωρεάν φωτισμὸ, τὴν ὑπηρεσία καὶ ἐπὶ πλέον, ὁ πρόεδρος τῆς Μ. Νεγκρονότης, καὶ ὁ γενικὸς γραμματεὺς Ν. Στράτος, ἀνέλαβαν νὰ διαθεσοῦν εἰσιτήρια. Ἦταν καιρὸς νὰ γίνῃ αὐτὴ ἡ στέγασις, γιὰτὶ ὁ Καρακατσάνης, ἐν τῷ μεταξῷ, παντρεύτηκε γιὰ δεύτερη φορὰ καὶ χρειαζόταν τὸ σπίτι του.

Μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ, ἐτοιμάστηκαν προγράμματα καὶ εἰσιτήρια, ράφτηκαν ἀρκετὸς ἐνδυμασίες τῆς «Μποῆμ», ἐστάλθηκαν τὰ ναῦλα τῆς Μόντι ἡ ὁποία ἔφθασε ἀμέσως μελετημένῃ στὸ ρόλο της, κατεσκευάσθησαν

σκηνικά από τον Ζολύ, το φροντιστήριο ανέθεσε στον Γ. Λαγκαδά, ενώ την Διεύθυνση της Σκηνής ανέλαβε ο πάντοτε πρόθυμος για όλα Νάσος Γεργιάνης.

Ο Σπινέλλης, ο οποίος είχε κάθε δικαίωμα να διευθύνει την «Μποέμ», άρχισε δοκιμές με την ορχήστρα, ή οποία απέτυχε από 40 δραχμές, τα καλλίτερα που ύψηχαν.

Οι τιμές των εισιτηρίων ήταν 20 δραχμές θεωρεία Α', 15 δραχμές θεωρεία Β', 3 δραχμές οι πρώτες σειρές της πλατέας και 2 οι άλλες και 1 δραχμή το ύπερω. «Όλα τα εισιτήρια έγιναν ανάρπαστα.

Η πρώτη εμφάνιση του Γ' Έλλ. Μελοδράματος έγινε στο Δημοτικό Θέατρο, στις 26 'Απριλίου 1900, ώρα 8 1/2 μ. μ. με την «Μποέμ» του Πουτσίνι και διευθυντή της Ορχήστρας τον Α. Σπινέλλην.

Η έκτελιση.

Ίδου πώς περιγράφει ο Λαυράγκας τα της παραστάσεως εκείνης.

«Δέν είναι δυνατόν να φαντασθῆ κανείς τί έγινε μέσο τό θεάτρο από φωνές, ζήτω ούρρη κλπ. όταν, αφού οήκουσε ο Σπινέλλης τήν μπαγκέττα του κι' ανέβηκε ή αούλια, άνήχησαν οι πρώτες νότες του Χατζηλουκά,

Στά ούράνια νέφη, βλέπω κανίτζει
μέ χίλια τζάκια τό Παρίσι (!).

«Η εμφάνισις του κάθε άρτίστα προαλοισε έκρήξει ένθουσιασμοῦ και τό πλῆθος τούς υπέδεχτο μέ άαλαλαγοῦς. Κι' αούτες οι δύο Ιταλίτες έγιναν άντιέκλεινον ζωρῶν χειροκροτήματα, μέ τά Ιδιόρρυθμα έλληνηκό τους. Στό τέλος κάθε πράξεως, όλοι επί σκηνής, κι' ο Σπινέλλης μαζί. Χειροκροτήματα, έπευφημίες, μεις κλπ. Οι πρωτόβγαλτοι Έλληνες καλλιτέχναι, πού έπαιναν ή βραδύά έκείνη τό χρίσμα του μελοδραματικού ήθοσιού, έκράτησαν άπειταίως τούς ρόλους των μέχρι τέλους, άλλα έξαιρετικῶς, ο Βακαρέλλης (Μάρκελλος) και ο Βλαχόπουλος (Κολλίνος) στάθηκαν σάν παλαιόι άρτίστες και φάνηκε άπ' άρχής, ή ύπεροχή τους επί τόν άλλων και στό τραγούδι και στήν ήθοσιούσα.

Ο Σπινέλλης, έξ άλλου, καθώς ήταν τελείως κάτοχος του έργου, διήδυθη — άν και ήταν ή πρώτη του φορά — μέ βετικότητα σάν πειραματέμος διευθυντής ορχήστρας.

Μεγάλο μέρος του κοινού δέν έφυγε μετά τό τέλος τής παραστάσεως. Περιμένε τούς ήρωας τής βραδύας. Και όταν αούτοι φάνηκαν, τούς άπέθεσε, τούς γέμισε άγκαλιόματα, φιλά, ζητωκραυγές και χειροκροτήματα, χωρίς νά λείψουν τά δληθινά δάκρυα συγκινήσεως, όχι τά καλλιτεχνικά.

Από τήν ήμέρα εκείνη ξεκίνησε τό Γ' Έλλ. Μελόδραμα ή καλλιτέρα, τό κυρίως Έλλ. Μελόδραμα, για τόν μεγάλο του καλλιτεχνικό άγώνα, πού ήταν γεμάτος τριβόλους, έμπόδια κι' άγκάθια, τά όποια, κάθε τόσο, άντικαθίστουσαν οι μεγάλες άνθιόμενες δάφνες και μωριές.

Τά έσωτερικά κακά.

Η οικονομική άπόδοσις τής πρώτης παραστάσεως του Μελοδράματος ήταν έξαιρετος. Ί. πληρώθησαν όλα τά έξοδα. έδόθη μέρος του χρόνου πρός τήν Μουσική

Έταιρία και έμεινε ένα άπόθεμα. Τό άπόθεμα αούτο θά ήταν πολύ μεγαλύτερο, άν δέν είσοπραταν πολλοί δικαιοῦχοι τά λεπτά τους δού φορές και τούτο γιατί δέν ύπήρχε ύπεύθυνος διαχειριστής νά παρακολουθήσει και νά έλέγξει.

Όταν ή άνδρική χορωδία είδε τήν μεγάλη αούτη είσοπρα, έζήτησε νά πληρωθῆ άνδορομικός όλος τίς δοκιμές, ενώ από τό άλλο μέρος, κάποιος άλλος έζήτησε έκβιαστικά νά γίνη Ταμίας του Θεάτρου, για νά ώφελείται τά φιλοδωρήματα πού έίδναν οι αγοράζοντες εισιτήρια. Μέ τήν ταραχή πού έπικολούθησε, παρ' όλίγο νή μή βοηθῆ ή δεύτερα παράστασις. Στό τέλος ο Λαυράγκας ύπεχώρησε και έτοι, έξηκολούθησαν οι παραστάσις. Μαζί όμως μέ τούς άμέτρητους έπαίνους πού άδείζουν όλοι όσοι έλαβαν μέρος στήν έννορη τό μελοδράματος και μετέπειτα, πρέπει νά σημειώθῃ, ένα βασικό τους μειονέκτημα ότι, δυστυχῶς, οι έκβιασμοί, τά πείσματα, τά καπρίτσια, οι άκαριες φιλοδοξίες, πού άρχισαν εύθύς μέ τήν πρώτη παράστασι δέν έπαψαν σέ όλη τήν ζωή του Μελοδράματος. Και σέ όλα τά άλλα έξωτερικά κακά πού είχαν ν' άντιμετωπίσουν οι ύπεύθυνοι, έπρεπε νά έξομιλούνουκαι νά άποσποβούν, κάθε τόσο, τό έσωτερικό αούτο κακό τής γκρινίας και τής διχονοίας.

Πρώτη περίοδος του Μελοδράματος.

(Απρίλιος 1900 — Καλοκαίρι 1902)

Από τής 26 'Απριλίου 1900 πού έδόθη ή «Μποέμ» στο Δημοτικό Θέατρο, άρχίζει πιά ή κανονική εργασία του Έλλ. Μελοδράματος, μέ όλα τά καλλιτεχνικά καλά και όλα τά οικονομικά και έσωτερικά βενά.

Η δεύτερα παράστασις τής «Μποέμ» ήταν κατά πολύ άνότερη, τόσο καλλιτεχνικῶς όσο και οικονομικῶς. Θά άκούουθεσασ και άλλες, άν ο Χατζηλουκάς μέ τόν Βλαχόπουλο δέν έπρεπε νά πάνε, για όκτώ μέρες, στήν Κέρκυρα, μαζί μέ τόν άνακτορικό χορό, τά τούς γάμους τής Πριγκιπίσσης Μαρίας. Για νά μή διακοποῦν έντελώς οι παραστάσις, παίχτηκε ο 'Υποφήσιος Βουλέτσης» μέ τόν Φλωριάνο και τόν Στέλιο Μίνω. Όσο για πρωταγωνίστρια, ή διαβολεμένη Μόντι έμαθε τόν ρόλο της σέ πέντε μέρες μόνο!

Μέ τήν έπιτροπή τών καλλιτεχνικών από τήν Κέρκυρα, συνεπληρώθησαν οι δοκιμές «Δυό 'Αδελφια» του Λαυράγκα και τό έργο άνέβηκε κατά τά μέσα Μαΐου, μέ τήν Ταντολίη, τόν Χατζηλουκά, τόν Βακαρέλλη και Βλαχόπουλο. Τά «Δυό 'Αδελφια» ήταν τό πρώτο νεότερο έλληνικό μελόδραμα πού παιζόταν στήν Έλλάδα και ο Λαυράγκας κατά τήν πρεμιέρα, έπρεμε σύγκορμο, μέ ή γνώριζον ποιά τήχη τόν παίρνε.

Εύτυχῶς, ή έπιτυχία ήταν θριαμβευτική και ή σκηνή έγίμισε από άνθη, στεφάνια και όδρα.

Στό Δημοτικό όμως θεάτρο, δέν ήταν πιά δυνατό νά συνεχισθοῦν οι παραστάσις. Έξ άλλου, οι καλλιτέχναι είχαν κι' άλλες γίνεσι επαγγελματίαι, ενώ ο Λαυράγκας έπαιρνε τήν ιδιότητα του ήμπερσορίου. Όσο για τόν Σπινέλλη, αούτος, μολονότι πάντοτε τακτικός και εύσυνειθητός στη βουλήτα του, είχε άποροφηθῆ από κάποιες αόισθηματικές περιπέτειες, μία εκ τών όποιών ήταν και τής Λίνας Μνότη.

(συνέχεια στο έπόμενο)